

Laatdienst zondag 8 januari 2023

Jaarthema: Vragen in de bijbel

Begrijpt u wat u daar leest? (Hand. 8 , 26 -39)

Gedicht: Sprookje Vasalis

Zij luistren beiden naar haar oud verhaal,
wondere dingen komen aangevlogen,
zichtbaar in hun verwijde ogen,
als bloemen, drijvend in een schaal.

Er is een zachte spanning in hun wezen,
zij zijn verloren en verzonken in elkaar,
- het witte en het blonde haar-
geloof het maar, geloof het maar,
alles wat zij vertelt is waar
en nooit zal je iets mooiers lezen.

Schriftlezing: Handelingen 8, 26 - 39

Overweging:

Het nieuwe jaar, al weer een week oud, oude en nieuwe wensen, oude en nieuwe voornemens, wat brengt dit jaar? Nog steeds is het oorlog in Europa, zijn er mensen op de vlucht, is de aarde vervuild en aangetast, zijn er mensen die proberen de eindjes aan elkaar te knopen. Er is onrust, wantrouwen, geweld. *“Dat koninkrijk van U, weet U wel, wordt dat nog wat?”*, dichtte eens Gerard van het Reve. Het is de laatste regel van een gedicht waarin hij God voor de voeten werpt dat jonge jongens sneuvelen in een zinloze oorlog. Dichters zijn in staat met een paar woorden of zinnen een hele wereld op te roepen.

Lucas, de evangelist, is ook een meester van het woordspel, ook in het verhaal dat we beluisterden zitten er een aantal. Allereerst de wegaanwijzing aan Filippus: *“Begeef u op reis naar het zuiden en ga op de weg die van Jeruzalem naar Gaza loopt, het is een eenzame weg”*. Je zou zeggen een aanwijzing van de tomtom in de auto. Maar Gaza is een Grieks woord voor ‘schat’ en de Ethiopiër in de koets een hoveling van de Ethiopische koningin is een schatbewaarder, die over al haar gaza (schatten) gaat. Meteen krijgt die route een verderstreckende zin. Van Jeruzalem, waar hij het had hopen te vinden, de parel van grote waarde, moet hij een eenzame weg afdalen naar Gaza, naar de ware schat, die hij in de heilige stad tevergeefs gezocht heeft. Dat is nog maar één van de verborgen juweeltjes die in de schatkamer van dit verhaal schitteren, mits men met open ogen leest. Daar gaat het trouwens om in dit verhaal: de ogen van de man worden geopend. Hij had zijn schat, het gezochte, wel in handen, maar het was nog verborgen in de boekrol van de profeet.

In Jeruzalem had hij het woord van de profeet gevonden, maar pas op die eenzame weg, die afdaalde, werd het hem geopenbaard. Hij las maar met de ogen dicht. Dan wordt Filippus gezonden om hem de ogen te openen, en stelt hem de vraag: *‘begrijpt u wat u daar leest?’*

In verschillende vertalingen zal die vraag steeds iets anders klinken; het is bijna onmogelijk wat daar in het Grieks door Lucas werd geschreven, goed te vertalen. Het klinkt enigszins als: "Verstaat gij wat gij leest? Of "Onderkent gij hetgeen gij onderkent?" Of "Leest gij wel wat gij daar opleest?"

Het woord kennen is namelijk nauw verwant met het woord voor 'lezen'. Wij spellen de letters en maken het tot een woord, brengen de letters tot betekenis, maar het blijven dode letters, als de betekenis niet tot uiting komt. Filippus leert de Ethiopiër te lezen achter de woorden, brengt de woorden tot betekenis, verkondigde hem Jezus. Het dode Schriftwoord wordt levend Woord.

Want in de windsels van de Schrift ligt Hij die het Woord is, verborgen.

Er is een woord dat eeuwiglijk zal duren, zongen we, een woord dat niet wegsterft, een woord dat zijn gelding niet verliest.

Eeuwiglijk betekent zoiets als onwrikbaar eeuwig. *En wie het verstaat die is niet meer alleen*. Zo eindigt het gedicht van Henriëtte Roland Holst. Een woord met een belofte, een verhaal met een toekomst. Woorden die oproepen tot een toekomst, oproepen om de ogen de openen, tot geloven.

Zijn woorden steeds daartoe in staat? Vaak verlang ik naar de tijd waarover Vasalis dichtte.

Naar het kinderlijk vertrouwen dat de wereld goed is, *Geloof het maar, geloof het maar, alles wat zij vertelt is waar en nooit zal je iets mooiers lezen*.

Vertrouwen in de woorden van de media, de politiek, de journalistiek. Nog niet zolang geleden hielden mensen in Rusland een wit vel papier omhoog als verzetspoëzie. En zelfs daarvoor werden ze opgepakt. Journalisten vluchtten het land uit, en ook in Turkije en Hongarije kunnen journalisten hun werk niet doen zoals ze zouden willen. Woorden als propaganda voor eigen gelijk, het is van alle tijden. En woorden zijn blijikbaar ook gevaarlijk, gevaarlijk voor machthebbers die hun macht niet willen verliezen. En wat is waar, wat niet waar? Soms is het verwarrend, zit ook ik een bubbel?

Wat kwam er terecht van de Arabische Lente? Hoe is het met de mensenrechten in Egypte? Houdt iemand nog bij hoe het gaat in Myanmar? Waarom horen we niets meer over het brute bewind in Wit Rusland? Nicaragua, hoe is het daar of in Oeganda? Wie zich bijzonder betrokken voelt bij een van deze landen zal bitter constateren dat ze zo goed als verdwenen zijn uit het nieuws.

Begrijpt u wat u daar leest? Steeds opnieuw moet ik me afvragen wat staat er, moet ik lezen achter de woorden, de context van het geschreven meenemen in mijn oordeel, in mijn mening. Dat is lang niet altijd gemakkelijk, openstaan voor andere meningen en visies. Hoe weeg ik die meningen, waar ligt mijn grens, wat is mijn richtsnoer? Dagelijks lees ik een psalm en overweeg de woorden. Opdat ik vertrouwen terugvind van dat kind; *geloof het maar, geloof het maar*. Ik lees en bid ze de psalmen in verschillende talen, hardop, het helpt me mezelf te bevrijden van mijn ikkigheid zodat ik open blijf, niet dat het altijd lukt, maar het is een van mijn voornemens elk jaar opnieuw; en bid:

Naar U Levende klimt mijn ziel.

U vertrouw ik: dat Gij zijt

U verlang ik ooit te zien

Door de nacht heen zien uw ogen mij.

Zo moge het zijn. Amen.

Alkmaar 8 januari 2023
Gonny Loman